

Kort over Budsemarke og omegn.

Lidt om fuglelivet på Budsemarke sø og mose.

Af L. P. PEDERSEN.

Ser man på Generalstabens kort over Høje Møn, vil man i nærheden af Klintholm havn finde et større mosedrag, som i et bredt bælte strækker sig langs kysten vestover mod Kobbegården. Det er Budsemarke mose, eller som det bedst kendes fra daglig tale, Budsemarke sø.

Det lave terræn fortsætter iøvrigt i vestlig retning. Gennem yderligere tre sogne kan man følge den sammenhængende kæde af moser og side kærstrækninger — Raaby sø—Raaby-lille sø og mose. Videre gennem Tokkerne i Raabyllille og Pollerup, for til slut, gennem de lave enge nord for Slotshøj, at mødes med Stege nor. Det side mosedrag skiller på en måde således øen i to dele.

I denne forbindelse er det dog kun Budsemarke sø og mose der har interesse.

Det ca. 150 tdr. land store areal hører under Klintholm gods. Terrænet veksler med vide, græsklædte folde, små blomsterspættede enge og store udstrakte flader med bølgende rør-

skove. Østpå blinker en lille sivkranset sø og nordefter, ind mod de dyrkede marker, støder man på små, fugtige mosehuller, bevokset med forkrøblede ellebuske, der meget bidrager til at skabe en vis idyl over landskabet.

Oprindeligt var det lave terræn godt beskyttet mod Østersøen ved en dyb bræmme marehalmsklædte sandklitter, men det er gået her, som andre steder ved vore åbne kyster, at havet æder land efterhånden som tiden går. Man har søgt at bøde herpå ved anbringelse af små høfder, bestående af nedrammede pæle, men desværre har denne foranstaltning vist sig at være nytteløs. Den smalle tange er nu flere steder blevet så lav og svag at Østersøen kan oversvømme det lave areal under indtrædende højvande.

Dette forhold har bevirket, at mosens i de senere år i nogen grad har skiftet karakter. De salte vandets indtrængen, har på sine steder ændret plantevæksten og skabt partier med hænge-dynd, hvor man kun med stor forsigtighed kan færdes fra tue til tue.

Men mosens afsides beliggenhed i forbindelse med den absolute fred som er til stede, har betinget et rigt og smukt fugleliv, og for naturvennen og fugleforskeren er stedet i høj grad værd at gæste.

Efterfølgende notater over forekommende fugle, baserer sig på gennemgange af terrænet foretaget den 20. juni 1948 og 29. maj 1950 af kammerherre S. SCAVENIUS, Læge K. LINNET og forfatteren, samt fra tilfældige korte besøg 22. april 1943, 30. maj 1946 og 6. april 1950.

Gråstrubet Lappedykker (*Podiceps griseigena*). Enligt eksemplar iagttaget 6. 4. 1950.

Knobsvane (*Cygnus olor*). Ved besøget i juni 1948 sås et par svaner i den lille sø øst i terrænet. Der blev ikke ved denne lejlighed konstateret yngel, og det er ikke afgjort, at svanerne dette år har ruget på stedet. Efter oplysninger, modtaget af skytten på Klintholm, indfandt svaneparret sig igen i 1949 og havde dette år 8 unger.

Også i maj 1950 var der 2 svaner i søen. Man så ingen unger ved denne lejlighed, men skytten oplyser at have set reden med 8 æg. Derimod iagttog man et svanepar med 7 unger i det store mosehul mellem havnen og Hvilstedgård.

Grågås (*Anser anser*). I 1948 blev ikke iagttaget Grågæs i mosens. Derimod talte man i april 1950 12 gæs — unggæs og gamle fugle — som

stod på engene, og ved det senere besøg i maj iagttog man 3 gæs. Efter skyttens oplysninger skulde 2 par have ruget i mosen i 1949 og i indeværende år menes det, at 5-6 par er ynglefugle, efter gæslingeantallet at dømme.

Gravand (*Tadorna tadorna*). Under alle besøg er iagttaget Gravænder på terrænet. Selvom der ikke er iagttaget reder eller yngel, må Gravanden antages at være ynglefugl på stedet.

Gråand (*Anas platyrhynchos*). Forholdsvis talrig ynglefugl på stedet og synes at være i tiltagende som ynglende, hvilket utvivlsomt skyldes freden i forbindelse med en meget skånsom jagtudøvelse. Både d. 20. 6. 1948 og d. 29. 5. 1950 blev iagttaget flere andemødre med ællingekuld af forskellig størrelse og ællingeantal i de forskellige kuld. Ved besøget d. 29. 5. 1950 blev set ca. 50 Gråandrikker i samlet selskab. At dømme efter dette, skulde der denne sommer være mange rugende Gråænder på terrænet.

Spidsand (*Anas acuta*). Ynglefugl, men langt fra så talrig som Gråanden. Moderfugl med ællinger blev iagttaget 20. 6. 1948.

Skeand (*Spatula clypeata*). Ynglefugl på stedet, og utvivlsomt talrigere ynglende end Spidsanden.

Atlingand (*Anas querquedula*). For Atlingen gælder det samme forhold som for Skeanden, at en del ruger på terrænet, antagelig op mod en halv snes par.

Krikand (*Anas crecca*). Der er under de vekslende besøg hver gang iagttaget Krikænder, såvel i flok som enkelte fugle, og selv om der ikke er gjort redefund, må det anses for sikkert, at også Krikanden ruger på området.

Pibeand (*Anas penelope*). Småflokke af rastende Pibeænder blev 6. 4. 1950 iagttaget på oversvømmet engflade.

Stor Skallesluger (*Mergus merganser*). To hunner med henholdsvis 3 og 4 unger, der kun var få dage gamle, iagttoges 29. 5. 1950 ved kysten. Fuglene sad på strandbredden, men flaksede i vandet ved urostifternes tilsynkomst på diget. Der stod den pågældende dag temmelig hård kulning med ret høj søgang ind mod land, og det var meget interessant at se, hvorledes den ene andemor, med sine 3 ællinger på ryggen, nok så stolt forcerede revlerne gennem brådsøerne og reddede sin kostbare last ud på den mere rolige havflade.

Toppet Skallesluger (*Mergus serrator*). Et par, han og hun, iagttoges maj 1950 ved den åbne kyst. Der er næppe tvivl om at fuglene yngler på stedet, da lokaliteten er passende.

Blå Kærhøg (*Circus cyaneus*). Iagttaget maj 1950, da et eksemplar af denne smukke rovfugl havde taget sæde i en ellebevoksning. Gik påvingerne og forsvandt lavt over mosen.

Rørhøg (*Circus aeruginosus*). Konstant ynglefugl på terrænet. Er iagttaget under alle besøg. Ynglefuglenes antal dog kun 1 eller højst 2 par.

Fasan (*Phasianus colchicus*). Forekommer som ynglende og søger terrænet fra omegnen.

Vandrikse (*Rallus aquaticus*). Dens stemme hørt under et tilfældigt besøg 30. 5. 1946.

Blishøne (*Fulica atra*). Almindelig forekommende ynglefugl. Rede med æg og få dage gamle Blishønekyllinger blev iagttaget 29. 5. 1950.

Vibe (*Vanellus vanellus*). Almindelig forekommende ynglefugl.

Strandskade (*Haematopus ostralegus*). Iagttaget på terrænet under alle besøg og må antages at være ynglefugl.

Almindelig Præstekrave (*Charadrius hiaticula*). Forekommer almindeligt, især ved kysten, og det må antages, at dens rede kan findes på den stenede strandbred.

Stor Regnspove (*Numenius arquata*). Under besøget den 6. 4. 1950 hørtes spovefløjt fra luften og 4 Storspover kom trækkende fra havet ind over mosen og landede på en lille pold. Nogen tid efter gik de atter på vingerne for at slå sig ned hos en flok artsfæller på ca. 30, der fouragerede på en vintersædmark, som grænsede til mosen.

Sortklire (*Tringa erythropus*). Iagttaget 30. 5. 1948 i selskab med 3 Rødben og 1 Brushane ved lille fladvand på engen.

Rødben (*Tringa totanus*). Almindelig forekommende ynglefugl. Halvoksen unge iagttaget 29. 5. 1950.

Svaleklire (*Tringa ochropus*). Iagttaget 30. 5. 1946.

Tinksmed (*Tringa glareola*). Iagttaget 30. 5. 1946 og 20. 6. 1948. — Her er naturligvis kun tale om fugle på træk.

Dobbeltbekkasin (*Capella gallinago*). Flere vrinskende hanner iagttaget i luften samtidigt, og den må kunne anføres som almindelig forekommende ynglefugl. — Sent i høst, når træktiden er inde, kan de side enge vrimle med Dobbeltbekkasiner, og der har alle dage været en meget fin bekkasinjagt på stedet. — En lille arm af mosen, der kiler sig ind i bakkerne mod Postgården, bærer endog navnet Bekkasinmosen.

Enkeltbekkasin (*Lymnocyptes minimus*). Iagttaget 6. 4. 1950.

Almindelig Ryle (*Calidris alpina*). Iagttaget såvel på græsengene inde i mosen som ude på sandfladerne bag klitten. Formodes at være ynglefugl.

Brushane (*Philomachus pugnax*). Iagttaget såvel i 1948 som i 1950. I juni 1948 opførte en hun sig således, at der næppe kunne være tvivl om, at dens yngel fandtes i nærheden. Sidst i maj 1950 blev på samme område iagttaget en halv snes Brushaner, deriblandt 2 hunner, og der blev fundet rede med 3 æg.

Klyde (*Recurvirostra avosetta*). Enlig Klyde iagttaget på terrænet 22. 4. 1943. Så vidt vides har Klyden aldrig ynglet på stedet.

Stormmåge (*Larus canus*). Almindelig forekommende langs kysten og i svinkeærinder over mosen.

Sølvmåge (*Larus argentatus*). Iagttaget såvel i juni 1948 som i maj 1950 siddende på bundgarnspæle i havstokken.

Sildemåge (*Larus fuscus*). Iagttaget i juni 1948 siddende på bundgarnspæl nær kysten og i maj 1950 på strandbredden i selskab med Svartbage og Stormmåger.

Svartbag (*Larus marinus*). Såvel gamle som unge fugle iagttaget ved kysten både i juni 1948 og i maj 1950.

Hættemåge (*Larus ridibundus*). Yngler i en ret stor koloni i rørbræmmen omkring den lille sø. Her blev Hættemågernes antal i maj 1950 løseligt anslået til at være mellem 600 og 1000 fugle.

For år tilbage havde Hættemågerne deres rugeligt længere vestpå i terrænet. Højvandet trængte imidlertid ind og oversvømmede området og resultatet blev, at fuglene opgav denne koloni og i løbet af nogle år samlede sig om den nuværende.

Ringdue (*Columba palumbus*). Under besøget i maj 1950 sås en del Ringduer, enkeltvis eller i småflokke, trækkende over mosen i lav højde. Sandsynligvis ynglefugle, fra nærliggende redepladser, der søgte stedet for at drikke.

Gøg (*Cuculus canorus*). Høres og ses i flugt, eller den iagttages siddende på hegnspæle eller i de lave buske.

Mursejler (*Apus apus*). Iagttaget maj 1950 i flugt over terrænet.

Sanglærke (*Alauda arvensis*). Almindelig forekommende på engene og de tilstødende marker.

Landsvale (*Hirundo rustica*). Almindelig forekommende i flugt over rørskovene. Sås 29. 5. 1950.

Bysvale (*Delichon urbica*). Sås flyvende over engene og de tilstødende marker 29. 5. 1950.

Digesvale (*Riparia riparia*). Almindelig forekommende. Muligt har fuglene deres redehuller i sandbrinkerne ved Kobbellhusene, der grænser til mosen.

Gråkrage (*Corvus corone cornix*). Fåtaligt forekommende.

Digesmutte (*Oenanthe oenanthe*). Iagttaget juni 1948. Ynglefugl, men næppe talrig.

Bynkefugl (*Saxicola rubetra*). Må siges at være almindelig forekommende. Er iagttaget under alle besøg på terrænet.

Havesanger (*Sylvia borin*). Lod sin stemme høre fra bevokset skrænt maj 1950.

Tornsanger (*Sylvia communis*). Iagttaget maj 1950 i buskads nær havkysten.

Rørsanger (*Acrocephalus scirpaceus*). Ret almindelig forekommende og formodet ynglefugl.

Sivsanger (*Acrocephalus schoenobaenus*). Iagttaget flere steder i maj 1950. Almindelig ynglefugl.

Engpiber (*Anthus pratensis*). Almindelig forekommende ynglefugl omend ikke talrig.

Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*). Almindelig forekommende i sandklitterne langs moseranden mod stranden.

Gul Vipstjert (*Motacilla flava*). Forholdsvis talrig og må formodes at være ynglefugl. Iagttaget under samtlige besøg.

Rødrygget Tornskade (*Lanius collurio*). Iagttaget 29. maj 1950 i buskads ved moseranden. Utvivlsomt ynglefugl.

Stær (*Sturnus vulgaris*). Iagttaget flere gange under besøget i maj 1950.

Tornirisk (*Carduelis cannabina*). Almindelig forekommende maj 1950.

Bomlærke (*Emberiza calandra*). Større flok på træk iagttaget 6. maj 1950.

Gulspurv (*Emberiza citrinella*). Almindelig forekommende ynglefugl hvor der findes små bevoksninger.

Rørspurv (*Emberiza schoeniclus*). Almindelig forekommende ynglefugl.

Iagttagelser over en ung Skade (*Pica pica* (L.)).

Af MOGENS HØJGAARD.

(With a Summary in English: Observations on a young Magpie,
Pica pica (L.).)

Den 1. juni 1949 skaffede jeg mig en skadeunge fra en rede i Christiansholms mose i Klampenborg i den hensigt at gøre lignende forsøg med denne fugl, som jeg har gjort med unge alliker (se Dansk Ornith. Foren. Tidssk. 44, 1950, p. 66). Allikerne, som fløj frit, fløj bort med de trækkende artsfæller om efteråret, og jeg regnede med, at det ville være lettere at få en skade til at blive på stedet, da der så godt som aldrig viser sig vilde skader ved Danmarks Akvarium i Charlottenlund, hvor det var min agt at lade skaden flyve frit om, når den skønnedes tam nok.

Skadeungen blev taget ca. tre dage, før den normalt ville have forladt reden og anbragt i et bur på gavlen til Akvariets drivhus. De første to dage måtte den tvangsfordres, men den 3. juni spærrede den imod mig og lod sig villigt made. Som foder brugtes opblødte, animalske hundekikks, kogt hakket nyre, hårdkogt æg, rå kød og rå musling, og på dette foder trivedes fuglen fortræffeligt.